

Hrušková 25, 831 06 Bratislava, telefón: +421 903 352 468, e-mail: osmijanko@svsba.sk, www.osmijanko-ba.sk

Výročná správa neziskovej organizácie OSMIJANKO za rok 2014

Popis projektu: Zámerom nášho projektu bolo vytvárať inovatívne formy práce s literárnym textom, ktoré využívajú prirodzené vlastnosti detí, akými sú zvedavosť a chuť objavovať. Takéto aktivity s knihou majú potenciál presvedčiť deti, že čítanie im pomáha nachádzať odpovede na mnohé zvedavé otázky a zároveň prináša zábavu aj emocionálne uspokojenie. Len takýmto spôsobom dokážeme konkurovať presile počítačov vo voľnočasových aktivitách detí. Súčasne aktivizuje samostatné myslenie detí, kreativitu, rozširuje slovnú zásobu, kultivuje vzájomnú komunikáciu, umožňuje vyjadriť svoj názor.

Rovnako dôležitým cieľom je vzdelávanie pedagógov - pomoc pri orientácii v kvalitnej detskej literatúre, poskytnutie metodiky na tvorivú prácu s literárnym textom.

V roku 2014 sme sa zamerali na realizáciu podujatí v menších mestách a obciach na Slovensku, najmä v tých školách, ktoré sa dlhodobo zapájajú do našej čitateľskej súťaže a v ktorých deti nedostávajú toľko podnetov na osobnostný rozvoj ako vo väčších mestách, napr. rómske triedy, či špeciálne školy. Naším zámerom bolo vycestovať do jednotlivých regiónov, z ktorých sa nám hlásia školy, knižnice, či osvetové strediská a realizovať v nich aktivity zamerané na rozvoj čítania s porozumením.

Zrealizované aktivity projektu:

1. Putovná výstava Osmijankovo veľké literárne stopovanie interaktívnou formou priblížila deťom výsledky 10. ročníka čitateľskej súťaže, poskytla priestor na kreatívne hravé čítanie

8 literárnych diel prostredníctvom výtvarných, hudobných, dramatických podnetov. Jej súčasťou boli inscenované čítania z hodnotnej detskej literatúry, diskusie, tvorivé dielne a semináre pre pedagógov.

V januári 2014 bola nainštalovaná v Mestskej knižnici Bratislava na Kapucínskej ulici, v mesiaci marec sme ju previezli do Knižnice pre deti a mládež v Košiciach. Vernisáž sa uskutočnila počas festivalu Dni detskej knihy. Vzhľadom k tomu, že výstava vzbudila veľký záujem jednotlivých knižníc na východnom Slovensku, rozhodli sme sa urobiť oproti pôvodnému zámeru v projekte zmenu (čím sme ušetrili aj finančné prostriedky na prepravu) a nechali sme ju "putovať" po mestách východného Slovenska: Košice, Michalovce, Vranov nad Topľou, Humenné, Bardejov a v súčasnosti až do konca januára je výstava v Podtatranskej knižnici v Poprade. V mesiaci február a marec 2015 bude inštalovaná v Oravskej knižnici A. Habovštiaka v Dolnom Kubíne.

2. V 1. polroku, najmä v mesiacoch apríl a máj, sme vyhodnocovali 10. ročník súťaže. Opäť aj v tomto roku sa nám podarilo sponzorsky zabezpečiť prenájom miestnosti na prácu poroty, a to na ZŠ Borodáčová, kde sme mali aj zložené stovky súťažných prác, ktoré poslali do súťaže školské kolektívy. Vyhodnotenie 10. ročníka súťaže je súčasťou tohto hodnotenia. Mnohé súťažné práce sa stali súčasťou putovnej výstavy Osmijankovo veľké literárne stopovanie. Počas leta sme s členkami poroty pripravovali materiál zo súťažných prác na tvorivé dielne, aby sme dali priestor aj na prezentáciu jednotlivých školských kolektívov, ale i práce pedagógov, ktorí venovali desiatky hodín zo svojho voľného času práve Osmijankovej literárnej súťaži.

3. **Semináre a workshopy** pre pedagógov sme realizovali v Košiciach, Dlhom Klčove, Vitanovej, Oravskom Veselom, Vranove nad Topľou, Humennom, Trebišove, Komárne, Lučenci, Piešťanoch, Pezinku a Bratislave. Pedagógom sme poskytli metodiku tvorivej práce

s literárnym textom, námety na využitie tvorivej dramatiky na hodinách čítania a pri príprave detí na umelecký prednes, oboznámili sme ich s hodnotnou literatúrou pre deti, pretože veľakrát sa bezradne na nás obracajú so žiadosťou pomôcť im pri výbere kníh pre svojich žiakov.

4. **Inscenované čítanie literárnych diel** sa nám aj v tomto roku osvedčilo ako vynikajúca metóda na podporu predstavivosti detí, ktorá je kľúčovou schopnosťou pri budovaní čitateľských návykov. Predstavenia sú interaktívne, vtahujú deti do deja a dávajú im bezprostredný zmyslový zážitok z prečítaných príbehov. Tento postup je základom procesu, ktorému hovoríme čítanie s porozumením.

5. Veľmi dôležitým prvkom nášho rozsiahleho čitateľského projektu je **terénna práca priamo v regiónoch**. Vycestovali sme do mnohých miest a obcí na Slovensku, v ktorých sú školy zapojené do našej čitateľskej súťaže a zrealizovali sme v nich množstvo tvorivých aktivít zameraných na podporu čítania s porozumením, propagáciu kvalitnej detskej literatúry.

Vytvorili sme koncept tvorivých dielní pre školy, v ktorých pomáhame deťom spracovať zážitok z prečítanej knihy prostriedkami tvorivej dramatiky, arteterapie, pohybu, hudby, aby sme tak prehĺbili ich vnímanie, obohatili kultúru prejavu a rozvíjali predstavivosť. V rámci tvorivých dielní aj v priebehu inscenovaného čítania vedíme s deťmi rozhovor o prečítanom príbehu, poskytujeme im priestor na vyjadrenie svojho názoru, vedíme dialóg o hodnotách, ktoré kvalitná literatúra ponúka, a výtvarno – pohybovými aktivitami tvorivo pracujeme s témami, ktoré literárne diela ponúkajú.

Tvorivé dielne pre deti boli aj súčasťou putovnej výstavy v každom meste, ale realizovali sme ich aj samostatne, resp. v kombinácii s inscenovaným čítaním. V dielnach sme výtvarno-dramatickými prostriedkami pracovali s podnetmi, ktoré deťom ponúka hodnotná detská literatúra, dôraz sme kládli na uvedomenie a precítenie hodnôt akými sú odvaha, priateľstvo, tvorivosť, sebavedomie, prekonávanie ťažkostí, zodpovednosť.

Na to, aby sme mohli realizovať tvorivé dielne, inscenované čítania a semináre sme pripravili niekoľko materiálov v tlačenej podobe, nakúpili potrebný materiál, aby mohli žiaci a učitelia pracovať aktívne a tvorivo. Vydali sme pracovné listy k jednotlivým literárnym dielam – Viliam Klimáček – Noha k nohe, Krista Bendová – Opice z našej police, Ľudmila Podjavorinská – Čin-čin, Krista Bendová – Osamelá princezná a urobili sme dotlač z rozprávok Kristy Bendovej – Rozprávka o sedemhlavej žirafe a skladačku Gul'ko Bombul'ko sa kamaráti s písmenkami. Je to veľmi dôležitý prvok v našej práci, aby každý žiak mal materiál a tak sa mohol aktívne počas workshopu zapájať do čítania, inscenovania a tvorby predstavenia.

6. V novembri 2014 sme vyhlásili **11. ročník čitateľskej súťaže Čítame s Osmijankom – pridaj sa aj ty!** Už počas leta začal kolektív autorov- redaktorov riešiť výber literárnych diel do súťaže a tvoriť nové literárne otázky do súťažného zošita, na základe ktorého žiaci 1. stupňa základných škôl do konca apríla 2015 budú pracovať pod vedením pedagógov a knihovníkov

s literárnymi dielami, ktoré sú súčasťou súťaže. Svoje zážitky z prečítaných kníh, ale i jednotlivé úlohy spracujú tvorivým spôsobom a vytvoria si svoj osobitý odpoveďovník. Vybrali sme diela, ktoré vyšli v poslednom období v jednotlivých slovenských vydavateľstvách, napr. Mimi a Liza, O psovi, ktorý mal chlapca, Ja nič, ja muzikant, Rozprávky a bájky, aby sme žiakom dali možnosť zamyslieť sa nad takými témami ako sú empatia, pomoc druhým, priateľstvo, charakterové vlastnosti, ktoré majú možnosť bližšie spoznať prostredníctvom bájok, porekadiel

a prísloví. V spolupráci s jazykovedkyňou PhDr. Janou Skladanou CSc. sme vytvorili Osmijankov porekadlovník – samostanú hru, aby si deti obohatili materinskú reč a slovnú zásobu o príslovia a porekadlá. Na základe prihlášok sme zorganizovali distribúciu súťažného zošita do základných škôl. Počet

prihlásených žiakov sa zvýšil oproti minulému roku takmer o dvetisíc. Doteraz máme prihlásených 7800 žiakov z celého Slovenska.

Veľký význam pre školy a knižnice má putovanie výstavy. Obrovský záujem zo strany knižníc, najmä v krajských mestách a zo strany Slovenskej asociácie knižníc nás mimoriadne potešil a tak nastalo doslova Osmijankovo veľké literárne stopovanie na východnom Slovensku, ochota pracovníkov knižníc spolupracovať s nami pri preprave a inštalácii výstavy, ako aj pri realizácii aktivít s deťmi v priebehu trvania výstavy. Veľmi na nás zapôsobila radosť, s akou privítali Osmijanka deti v menších obciach na Slovensku, v malotriednych školách, napr. Dlhé Klčovo, ako i vo veľkých školách – napríklad Oravské Veselé zorganizovalo celý deň s Osmijankom. Mimoriadne si ceníme, že sa výstava uskutočnila v Košiciach počas festivalu Dni detskej knihy, ktorý sa koná každoročne pod záštitou medzinárodnej organizácie pre detskú knihu IBBY. Potešili nás nádherné priestory nového Litparku v Košiciach, v ktorých sídli Mestská knižnica pre deti ako aj záujem regionálnych médií – televízie a tlačенých periodík. Videozáznam z otvorenia výstavy v Humennom, ktoré odvysielala regionálna televízia

v správach je súčasťou obrazovej prílohy na cd a nás teší, že v nej zazneli aj mená tých, ktorí projekt finančne podporujú.

Silnou stránkou projektu je jeho jedenásťročná tradícia a to, že zasahuje celoplošne celé Slovensko.

S Osmijankom sa pracuje v malých mestách a obciach, ktoré niekedy musíme hľadať na mape, hlavné mesto nie je ničím privilegované. Prostredníctvom súťažného zošita a putovnej výstavy oslovuje stovky školských kolektívov a vytvára priestor – Osmijankovu čítareň – na kreatívnu prácu s literárnym textom. Prieskumy rozvoja čitateľskej gramotnosti žiakov na ZŠ neúprosne dokazujú, že deti nemajú zvládnutú techniku čítania, s čím súvisí aj ich nechúť čítať, že svoj voľný čas venujú aktuálnejším a prítiažlivejším médiám, ako sú monitory počítačov a televízne obrazovky. Rovnocenné partnerstvo a najmä kamarátstvo, ktoré im poskytuje rozprávková postavička Osmijanka je i napriek tomu pre tisícky detí – našich detí – cenné a významné, preto sa v takom počte prihlasujú do nášho čitateľského klubu. Osmijankovi píšú o svojich pocitoch, túžbach, snoch, ale i strachoch a hrdinských činoch. Veľakrát sa mu zdôverujú s veľmi osobnými problémami a čo je dôležité, pozývajú ho k sebe do školských kolektívov, prijímajú ho radostne a chcú sa zapájať do všetkých aktivít. Veľkým prekvapením pre nás bolo zistenie, že chcú čítať nahlas, realizovať tzv. hlasné čítanie a to i také deti, ktoré majú veľké problémy sledovať text a čítať s porozumením. Desiatky našich stretnutí nás presvedčili o opodstatnenosti projektu a o absencii chápania dieťaťa ako rovnocenného partnera v pedagogickom procese.

Projekt zabezpečovali:

Mgr. Eliška Sadíleková, programová koordinátorka - scenár tvorivých dielní, príprava metodiky pre pedagógov, hodnotenie 10. ročníka čitateľskej súťaže a tvorba súťažných otázok 11. ročníka súťaže, realizácia tvorivých dielní, inscenované čítania a seminárov, Mgr. Miroslava Biznárová, riaditeľka n.o. Osmijanko – literárno výtvarný scenár putovnej výstavy po ukončení 10. ročníka súťaže, hodnotenie 10. ročníka čitateľskej súťaže, redakčné práce pri príprave zošita 11. ročníka súťaže a jeho literárny scenár, realizácia tvorivých dielní, inscenovaných čítaní, redakčné práce propagačných materiálov, Ing. Margita Galová, riaditeľka Mestskej knižnice v Piešťanoch – organizovanie inscenovaných čítaní a tvorivých dielní pre základné školy, koordinovanie spolupráce na projekte s jednotlivými knižnicami, PhDr. Ľubica Kepštová, redaktorka časopisu Slniečko - hodnotenie 10. ročníka čitateľskej súťaže a tvorba súťažných otázok 11. ročníka, realizácia tvorivých dielní v regiónoch, autorka súťažných otázok 11. Ročníka súťaže, Mgr. Lenka Čechvalová, Katarína Kajková, Judita Sadíleková- knihovníčky - hodnotenie 10. ročníka čitateľskej súťaže, spracovávanie údajov a databázy, inscenované čítania, realizácia tvorivých dielní. Mgr. art Silvia Sekelová, výtvarníčka - hodnotenie 10. ročníka čitateľskej súťaže, návrhy objektov výtvarné riešenie putovnej výstavy a súťažného zošita pre 11. ročník, výtvarné návrhy

a grafická úprava tlačovín a propagačných materiálov, autorka výtvarných workshopov, koordinácia činnosti prostredníctvom webovej stránky a facebooku. PhDr. Barbora Zamišková, bábkoherečka - autorka inscenovaných čítaní a bábkohereckých vystúpení. Erik Žiška, Boris Zjavka - technické zabezpečenie práce poroty, výstavy a celého projektu. Študenti VŠMU, konzervatória - dobrovoľníci - realizujú inscenované čítania, spolupracovali pri technickom a organizačnom zabezpečení výstav, dielní a pri propagácii podujatí na školách.

O mnohých dobrovoľníkoch v jednotlivých mestách sa dozvedáme aj dodatočne tým, že nám napíšu čo robili a ako pracovali a pošlú fotografický materiál.

Dôležitým nástrojom komunikácie je webová stránka a sociálne siete, prostredníctvom nich veľa krát dávame správu priamo zacielenú pre školy, knižnice a všetkých dobrovoľníkov.

Vypracovala: Mgr. Miroslava Biznárová, riaditeľka OSMIJANKO, n.o.

Bratislava 30. júna 2015